
Klimabarometeret 2015

CONCITO's klimabarometer har siden 2010 afdækket danskernes viden og holdninger til en lang række klimaspørgsmål. Dette års undersøgelse viser blandt andet, at et stort og stabilt flertal af danskerne opfatter klimaforandringerne som en realitet og mener, at vi mennesker er en del af årsagen.

På tværs af politiske tilhørsforhold er der fortsat store forventninger om, at politikerne gør mere på klimaområdet. 49 pct. af respondenterne mener, at politikerne bør gøre mere for at bremse klimaforandringerne, mens kun 26 pct. mener, at de ikke bør styrke klimaindsatsen.

Derudover viser målingen bred opbakning til grøn omstilling af Danmarks produktions- og forbrugsmønstre, også selvom det koster noget på kort sigt. 60 pct. af danskerne opfatter helt eller delvist grøn omstilling som en afgørende forudsætning for at skabe vækst og velfærd i fremtiden. 64 pct. er helt eller delvist enige i, at den grønne omstilling gerne må koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt, hvis indsatsen giver samfundsmæssig gevinst på langt sigt.

Rapport

Udgivet: November 2015

Forfatter: Michael Minter

Støttet af: VILLUM FONDEN

Indhold

Indledning	3
Sammenfatning og analyse	4
Stort flertal er overbeviste om klimaforandringer og bakker op om grøn omstilling	4
Lav tiltro til den klimapolitiske handlekraft i blå blok	5
Ændret levevis afgørende for løsning af klimaudfordringen	6
1. Hvad mener og ved danskerne om klimaet?	8
1.1. Er den gennemsnitlige temperatur på jorden stigende?	8
1.2. Er klimaforandringerne menneskeskabte?	8
1.3. I hvilken grad er du bekymret for klimaforandringerne?	8
1.4. Hvilke konsekvenser vil klimaforandringerne få i din levetid?	9
1.5. Hvor bekymret er du for, at klimaforandringerne vil være til skade for dig selv	10
1.7. Er grøn omstilling en forudsætning for vækst og velfærd?	11
1.8. Må grøn omstilling koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt?	12
2. Hvad forventer danskerne af politikerne?	13
2.1. I hvilken grad viser partierne klimapolitisk handlekraft?	13
2.2. Ønsker vælgerne at deres parti gør mere for klimaet?	15
2.3. Er klimaforandringer et vigtigt tema ved næste folketingsvalg?	16
2.4. Hvilke virkemidler er effektive til at få borgere og virksomheder til at handle klimavenligt?	17
2.5. Bør politikerne fremme forbruget af ikke-materielle goder?	18
2.6. Bør politikerne fremme tiltag, der begrænser klimapåvirkningen fra madforbruget?	19
3. Hvad kan og vil danskerne selv gøre?	20
3.1. Er det til at gennemskue hvilke varer der er mest klimavenlige?	20
3.2. I hvor høj grad forbindes forbruget af nye materielle goder med livskvalitet?	20
3.3. Er det nødvendigt at ændre levevis eller kan teknologi løse klimaudfordringen?	21
3.4. Hvad er motivationen bag klimavenlige handlinger?	22
3.5. Hvad har du gjort for at mindske udslippet af drivhusgasser?	23
3.6. Hvilke tiltag tror du betyder mest for danskernes personlige udslip af drivhusgasser?	24
Kilder	25

Indledning

Klimabarometeret er CONCITOs løbende måling af den danske befolknings viden om og holdning til klimaudfordringen. Den første udgave af Klimabarometeret blev udgivet i februar 2010.

Klimabarometeret 2015 er baseret på en holdningsundersøgelse fra Analyse Danmark blandt 2030 repræsentativt udvalgte danskere, mens denne afrapportering er udarbejdet af sekretariatsleder i CONCITO, Michael Minter.

Dataindsamlingen fandt sted i perioden 29. oktober 2015 til 9. november 2015 og er baseret på web-baseret spørgeskema. Stikprøven er udtrukket tilfældigt og stratificeret på køn, alder og geografi (region), så den afspejler befolkningssammensætningen på disse parametre. Data er vægtet på køn, alder og region iht. Danmarks Statistiks fordelinger og seneste folketingsvalg jf. Indenrigsministeriets fordelinger.

Klimabarometeret måler udviklingen på tre områder:

1. Hvor stor er bevidstheden om den globale opvarmning i den danske befolkning?
2. Hvilke forventninger og ønsker har den danske befolkning til politikerne i forhold til klimaet?
3. Hvilke tiltag er den enkelte borger selv parat til at foretage for at modvirke den globale opvarmning?

Som udgangspunkt stilles der hver gang de samme grundspørgsmål inden for disse tre områder, så eventuelle ændringer i holdningen hos befolkningen kan følges over tid. På den måde er Klimabarometeret den eneste danske analyse, der over flere år afdækker udviklingen i befolkningens holdning til klimaudfordringen, dens konsekvenser og løsninger.

Som udgangspunkt bør der naturligvis tages det generelle forbehold ved enhver form for repræsentativ spørgeskemaundersøgelse, at der altid vil være en usikkerhed knyttet til besvarelserne. Det er ikke desto mindre håbet, at Klimabarometeret kan være med til at øge bevidstheden hos både politikere, erhvervsliv og befolkning om danskernes holdninger til og viden på klimaområdet – og dermed inspirere til yderligere handling.

Sammenfatning og analyse

Stort flertal er overbeviste om klimaforandringer og bakker op om grøn omstilling

Klimabarometeret 2015 viser, at et stort og nogenlunde stabilt flertal af danskerne er overbeviste om, at klimaforandringerne er reelle og menneskeskabte. Andelen af borgere, som er bekymrede for klimaforandringerne, er faldet en smule siden 2014-målingen. Dog ikke i et omfang, som vurderes at være statistisk signifikant.

80 pct. erklærer sig enige i udsagnet ”Den gennemsnitlige temperatur på jorden er stigende”, mens kun 6 pct. erklærer sig uenige (fig. 1.1.). 82 pct. er enige i, at den globale opvarmning i nogen eller høj grad er menneskeskabt (fig. 1.2.), og 67 pct. er i høj eller nogen grad bekymret for klimaforandringerne (fig. 1.3.).

I dette klimabarometer har vi - udover den generelle bekymring for klimaforandringerne - spurgt til, hvor bekymrede danskerne er for, at klimaforandringerne vil være til skade for dem personligt. Her svarer 5 pct., at de i høj grad er bekymrede for at klimaforandringerne vil være til skade for dem personligt, mens 25 pct. i nogen grad er bekymrede (fig. 1.5.).

Sammenlignet med besvarelsene af samme spørgsmål i en ny global klimamåling fra det amerikanske PEW Research Center, er bekymringen blandt danskerne markant mindre end i andre lande. I Tyskland svarer 60 pct. eksempelvis, at de i høj grad eller i nogen grad er bekymrede for, at klimaforandringerne vil være til skade for dem personligt. En mulig forklaring på dette kan være en udbredt tro på, at klimaforandringerne ikke vil ramme Danmark særligt hårdt, at myndighederne har styr på konsekvenserne, og at vi har råd til at tilpasse os dem.

Dette års måling belyser også, hvorvidt danskerne opfatter grøn omstilling som en forudsætning for fremtidens vækst og velfærd, og om der er opbakning til at omstillingen må koste noget på kort sigt, hvis den giver samfundsmæssig gevinst på langt sigt.

60 pct. er helt eller delvist enige i, at grøn omstilling af Danmarks produktions- og forbrugsmønstre er en afgørende forudsætning for at skabe vækst og velfærd i fremtiden, mens 64 pct. erklærer sig helt eller delvist enige i, at den grønne omstilling gerne må koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt, hvis indsatsen giver samfundsmæssig gevinst på langt sigt. Der er størst opbakning til den grønne omstilling blandt rød bloks vælgere, men også betydelig opbakning blandt blå bloks vælgere, hvor eksempelvis 55 pct. af Venstres vælgere erklærer sig enige i, at omstillingen gerne må koste noget på kort sigt (fig. 1.7. og 1.8.).

Det overordnede billede af danskernes holdning til klimaforandringerne ser ud som følger:

- 80 pct. erklærer sig enige i, at den gennemsnitlige temperatur på jorden er stigende, mens 6 pct. er uenige.
- 82 pct. mener, at den globale opvarmning i høj grad eller i nogen grad er menneskeskabt.
- 67 pct. er i høj grad eller i nogen grad bekymrede over klimaforandringerne, heraf 24 pct. i høj grad.

- Af udfordringer ved klimaforandringerne er det de nære trusler som ekstreme storme og skybrud samt stigende vandstand, der fylder mest i befolkningens bevidsthed.
- 30 pct. er i høj grad eller i nogen grad bekymrede for, at klimaforandringerne vil være til skade for dem selv, hvilket er markant mindre end i andre lande.
- 60 pct. erklærer sig helt eller delvist enige i at grøn omstilling af Danmarks produktions- og forbrugsmønstre er en afgørende forudsætning for at skabe vækst og velfærd i fremtiden.
- 64 pct. erklærer sig helt eller delvist enige i at den grønne omstilling gerne må koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt, hvis indsatsen giver samfundsmæssig gevinst på langt sigt.

Lav tiltro til den klimapolitiske handlekraft i blå blok

Efter folketingsvalget i juni 2015 er vælgernes vurdering af den klimapolitiske handlekraft i rød blok fortsat bedre end vurderingen af partierne i blå blok. Mens omkring hver anden respondent mener, at partierne i rød blok i nogen grad eller i høj grad udviser handlekraft på klimaområdet, er det under en tredjedel af respondenterne, der mener det samme om partierne i blå blok (fig. 2.1.).

Sammenlignet med de foregående års målinger vurderer relativt mange (51 pct.), at det nye parti Alternativet i høj grad eller i nogen grad udviser klimapolitisk handlekraft. Samtidig er vurderingen af både Venstres og SFs klimapolitiske handlekraft på kraftig retur. Andelen som i høj grad eller i nogen grad mener, at Venstre udviser klimapolitisk handlekraft, er faldet fra 29 pct. i 2014 til 19 pct. i 2015. Andelen som mener, at SF udviser klimapolitisk handlekraft, er faldet fra 44 pct. i 2014 til 34 pct. i 2015. Det er dog også meget tydeligt, at alle partier får en betydeligt bedre vurdering af deres egne vælgere.

49 pct. af vælgerne ønsker, at det parti, de stemte på ved sidste valg gør mere for klimaet, mens 25 pct. er uafklarede, og 26 pct. ikke ønsker en mere ambitiøs klimapolitik. Ønsket er stærkere blandt den røde bloks vælgere end blandt blå bloks vælgere, men alligevel betydeligt i blå blok, hvor eksempelvis 39 pct. af Venstres vælgere ønsker, at partiet gør mere på klimaområdet (fig. 2.2.).

En stor del af befolkningen mener, at politikerne bør medvirke til at skabe mere klimavenlige forbrugsmønstre. 39 pct. af respondenterne mener, at politikerne bør gøre en indsats for at fremme forbruget af ikke-materielle goder såsom kultur, oplevelser og service for at få forbruget af nye materielle forbrugsgoder til at falde (fig. 2.5.), og 55 pct. mener, at politikerne bør indføre tiltag, der kan reducere klimapåvirkningen fra vores madforbrug, fx i form af afgifter, mærkning eller oplysningskampagner (fig. 2.6.).

Danskernes forventninger til politikerne ser ud som følger:

- Mens omkring hver anden respondent mener, at partierne i rød blok (AB-FØÅ) i nogen grad eller i høj grad udviser handlekraft på klimaområdet, er det kun under en tredjedel af respondenterne, der mener det samme om partierne i blå blok (CIKOV).
- 49 pct. mener, at det parti de stemte på ved sidste folketingsvalg bør gøre mere for at bremse klimaforandringerne.

- 43 pct. svarer, at politikernes indsats for at bremse klimaforandringerne i nogen grad eller i høj grad har betydning for, hvor de sætter krydset ved næste folketingsvalg.
- 39 pct. er delvist enige eller helt enige i, at politikerne bør gøre en indsats for at fremme forbruget af ikke-materielle goder såsom kultur, oplevelser og services for at få forbruget af nye materielle forbrugsgoder til at falde.
- 55 pct. mener, at politikerne bør indføre tiltag, der kan reducere klimapåvirkningen fra vores madforbrug, fx i form af afgifter, mærkning eller oplysningskampagner.

Ændret levevis afgørende for løsning af klimaudfordringen

Klimabarometeret 2015 viser, at mange danskere gerne vil gøre mere for at mindske deres personlige bidrag til udledningen af drivhusgasser, og at der fortsat er potentiale for at fremme denne indsats gennem oplysning, økonomiske incitamenter, regulering og en generelt bedre forståelse af forbrugsmønstre og disses indvirkning på klimaet.

Mange danskere gennemfører klimavenlige tiltag i deres bolig samt transporterer sig og forbruger mere klimavenligt. Et stort flertal på 68 pct. svarer imidlertid, at det er svært eller meget svært at gennemskue, hvilke dagligvarer, der er mest klimavenlige (fig. 3.1.). 53 pct. af danskerne forbinder i nogen grad eller i høj grad forbruget af nye materielle goder med livskvalitet, mens 43 pct. i mindre grad eller slet ikke forbinder materielt forbrug med livskvalitet (fig. 3.2.).

44 pct. svarer, at vi for at begrænse klimaforandringerne skal ændre måden vi lever på betydeligt, mens 31 pct. svarer, at teknologi kan løse problemet uden at kræve større ændringer i vores levevis. Sammenlignet med besvarelserne af samme spørgsmål i klimamålingen fra det amerikanske PEW Research Center, er der i andre lande markant flere, der peger på nødvendigheden af ændret levevis. Det gælder eksempelvis i Tyskland, USA og Kina hvor hhv. 75 pct., 66 pct. og 58 pct. peger på nødvendigheden af ændret levevis (fig. 3.3.).

40 pct. svarer, at økonomiske hensyn er den primære årsag til deres klimavenlige tiltag (fig. 3.4.) og 38 pct. svarer, at de inden for de seneste tre år har gjort noget med det primære formål at reducere sit eget bidrag til den globale udledning af drivhusgasser (fig. 3.5.).

De fem mest populære tiltag blandt de respondenter, som har gjort noget med det primære formål at mindske drivhusgasudledningen, er: Udskifte glødepærer med sparepærer (85 pct.); sortere affald (68 pct.); mindre madspild (65 pct.); købe A-mærkede hårde hvidevarer (64 pct.); altid slukke for computer og/eller tv (62 pct.) (fig. 3.5.).

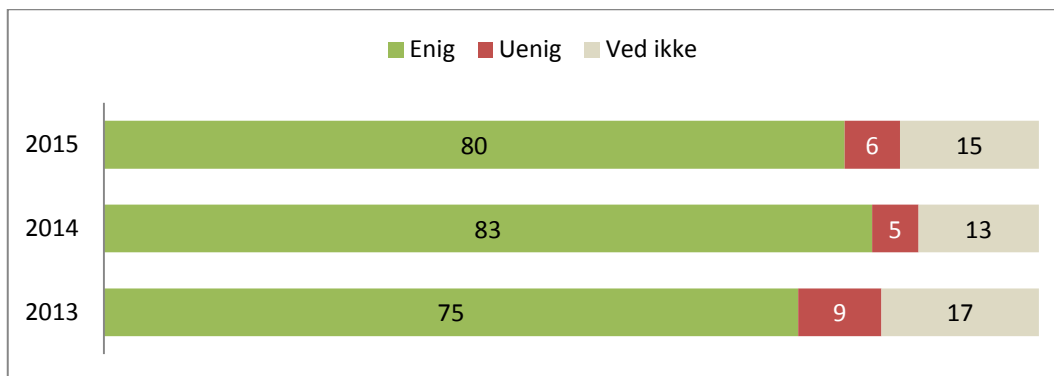
De fem tiltag som efter respondenternes opfattelse betyder mest for danskernes personlige udslip af drivhusgasser er at spare på elforbruget i hjemmet (44 pct.); energirenovere boligen (39 pct.); tage cyklen og bruge kollektiv transport (36 pct.), smide mindre mad ud (35 pct.); skifte bilen ud med en klimavenlig model (33 pct.). Derimod figurerer meget effektive tiltag som at flyve mindre og spise mindre kød stadig relativt lavt (med 25 pct. og 20 pct.) (fig. 3.6.).

Det overordnede billede af, hvad danskerne gør for at mindske deres drivhusgasudledning ser ud som følger:

- 68 pct. svarer, at de i høj grad eller i nogen grad har svært ved at gennemskue hvilke dagligvarer, der er mest klimavenlige.
- 43 pct. svarer, at de i mindre grad eller slet ikke forbinder forbruget af nye materielle goder som tøj, elektronik og boligudstyr med livskvalitet, mens 53 pct. svarer, at de i nogen grad eller i høj grad forbinder disse to ting.
- 44 pct. svarer, at det er nødvendigt at ændre levevis for at løse klimaudfordringen, mens 31 pct. svarer, at teknologi kan løse problemet uden at kræve større ændringer i vores levevis. I andre lande er der markant flere som peger på nødvendigheden af ændret levevis.
- 40 pct. svarer, at den primære årsag til klimavenlige tiltag, som efterisolering af boligen, køb af lavenergi hvidevarer og mere klimavenlige biler, er økonomiske hensyn. Kun 24 pct. svarer, at miljøhensyn er den primære årsag.
- 38 pct. svarer, at de inden for de seneste tre år har gjort noget med det primære formål at reducere sit eget bidrag til den globale udledning af drivhusgasser.
- De mest populære klimatiltag er at udskifte glødepærer med sparepærer, at sortere affald, mindre madspild, købe A-mærkede hvidevarer og altid at slukke for computer og/eller tv.
- De klimatiltag som vurderes at have størst effekt er at spare på elforbruget i hjemmet, energirenovere boligen, tage cyklen og bruge kollektiv transport, smide mindre mad ud og at skifte bilen ud med en klimavenlig model.

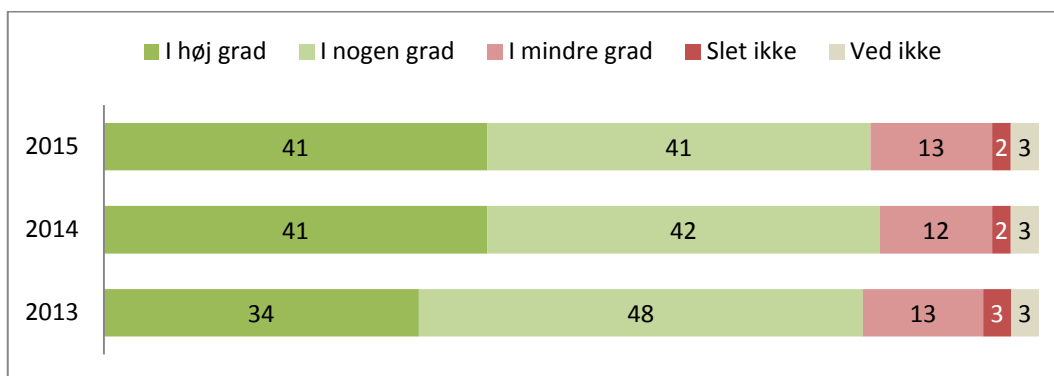
1. Hvad mener og ved danskerne om klimaet?

1.1. Er den gennemsnitlige temperatur på jorden stigende?

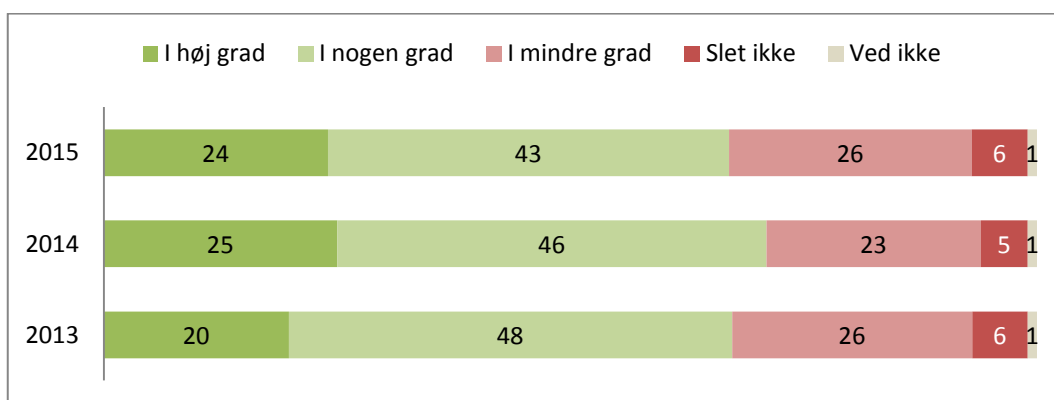
Spørgsmål: Er du enig eller uenig i følgende udsagn? "Den gennemsnitlige temperatur på jorden er stigende".

1.2. Er klimaforandringerne menneskeskabte?

Spørgsmål: I hvilken grad mener du, at klimaforandringerne er menneskeskabte?

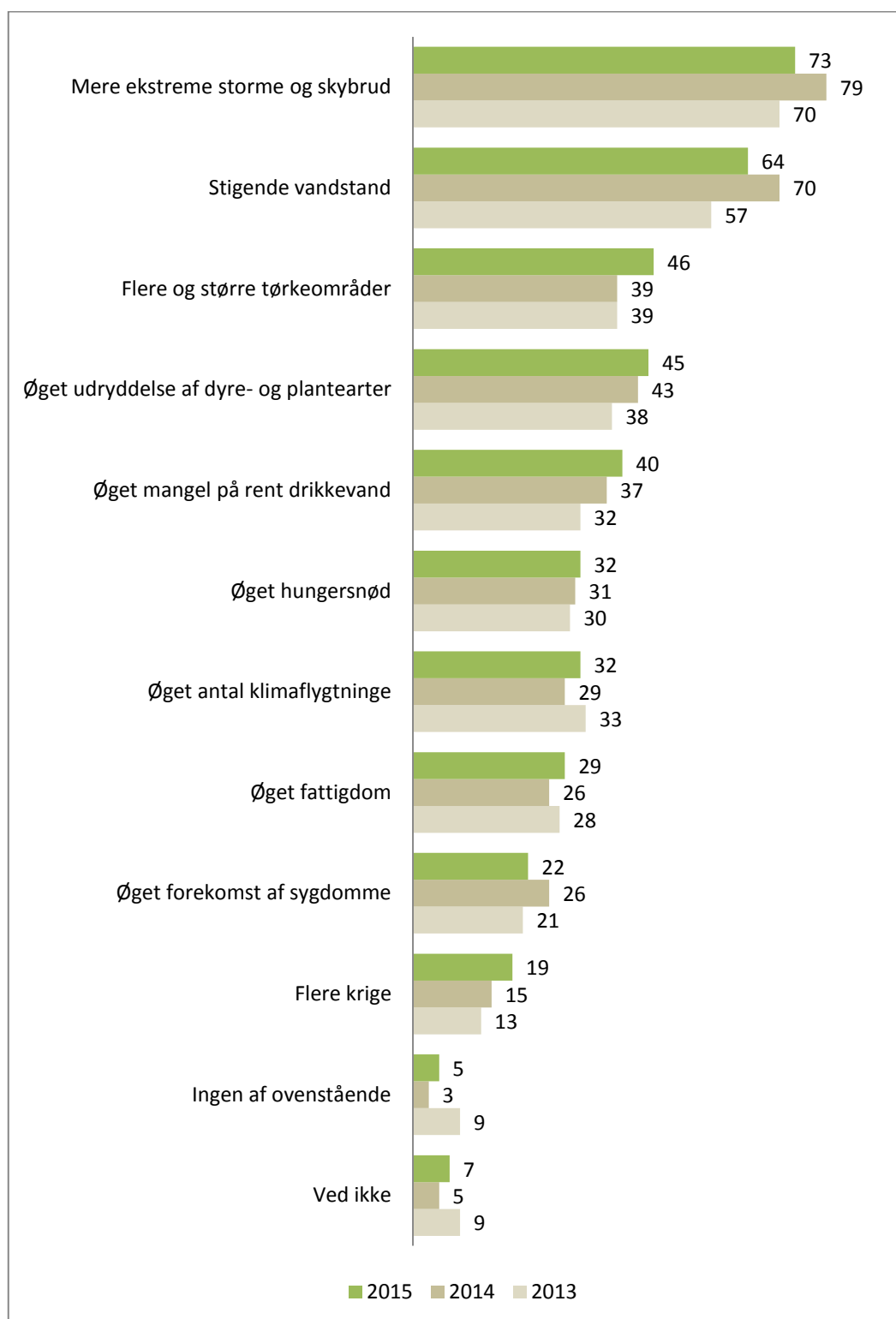
1.3. I hvilken grad er du bekymret for klimaforandringerne?

Spørgsmål: I hvilken grad er du bekymret for klimaforandringerne?

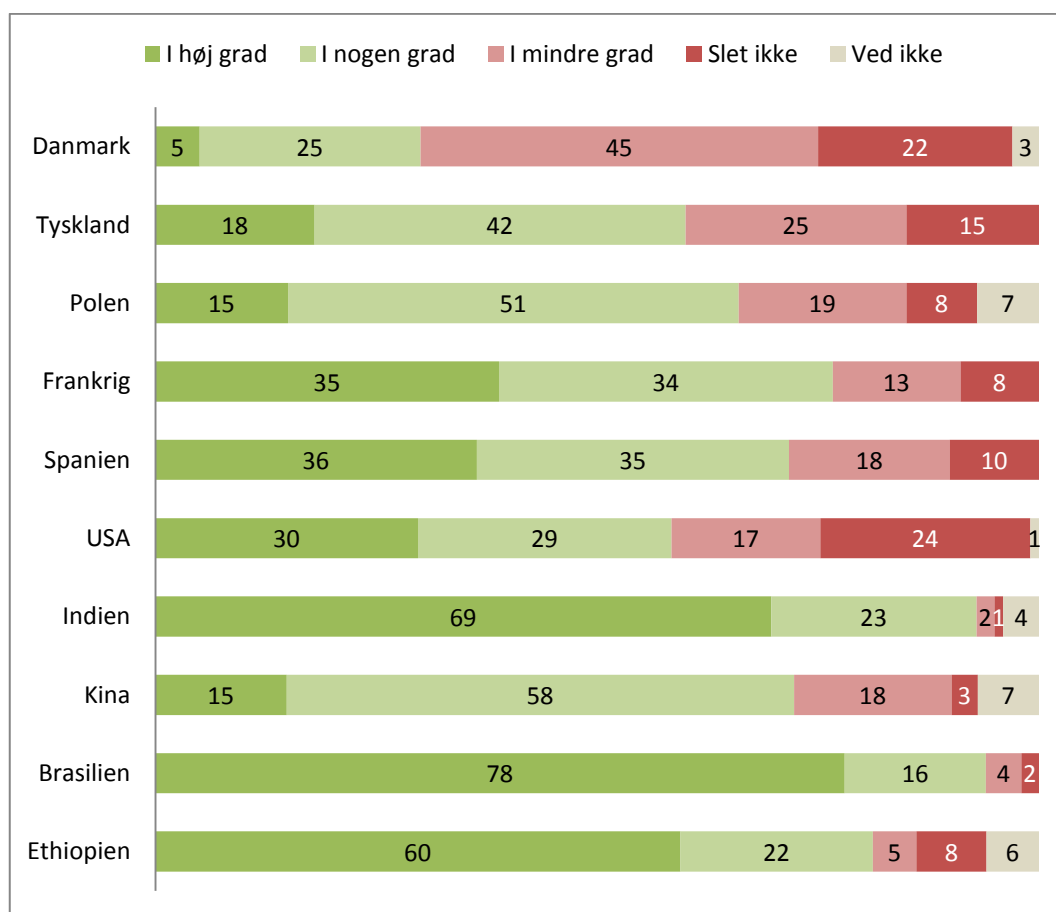

1.4. Hvilke konsekvenser vil klimaforandringerne få i din levetid?

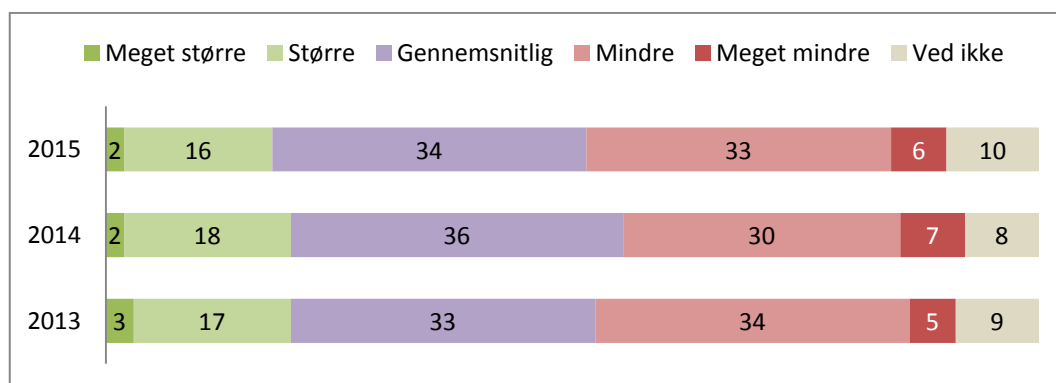
Spørgsmål: Hvilke af følgende konsekvenser tror du, at klimaforandringerne vil få i din levetid? (Gerne flere svar)

1.5. Hvor bekymret er du for, at klimaforandringerne vil være til skade for dig personligt

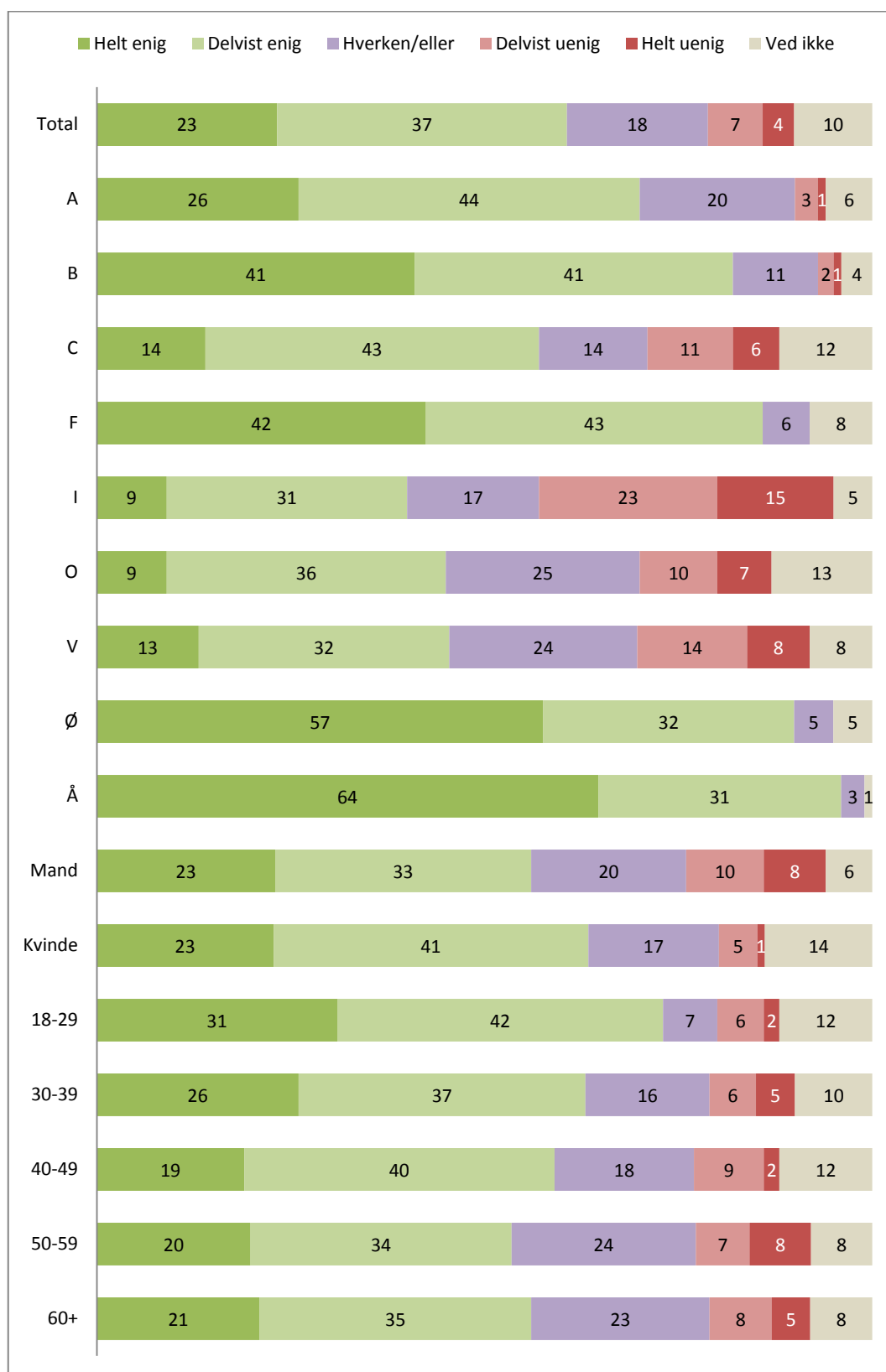
Spørgsmål: Hvor bekymret er du for, at klimaforandringer vil være til skade for dig personligt i din levetid? I figuren er Klimabarometer-målingen sammenlignet med PEW (2015): How concerned are you, if at all, that global climate change will harm you personally at some point in your lifetime? Are you very concerned, somewhat concerned, not too concerned or not at all concerned? "Ved ikke" i Klimabarometer-målingen="Climate change does not exist" eller "Refused" i PEW (2015).

1.6. Hvor stor er danskernes CO₂-udledning i forhold til andre EU-lande

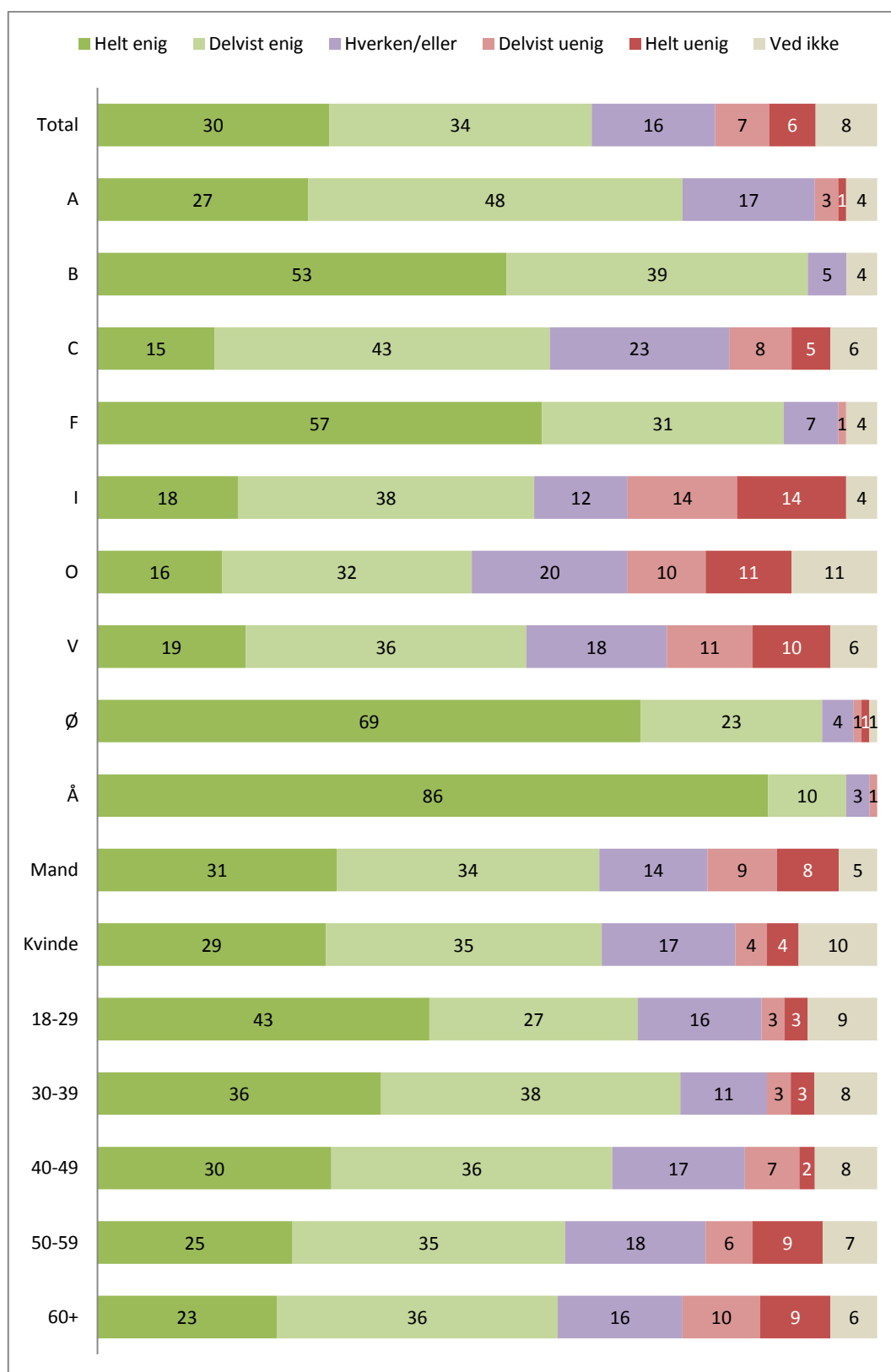
Spørgsmål: Hvor stor tror du Danmarks CO₂-udledning per indbygger er i forhold til andre EU-landes CO₂-udledning per indbygger?

1.7. Er grøn omstilling en forudsætning for vækst og velfærd?

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? "Grøn omstilling af Danmarks produktions- og forbrugsmønstre er en afgørende forudsætning for at skabe vækst og velfærd i fremtiden"

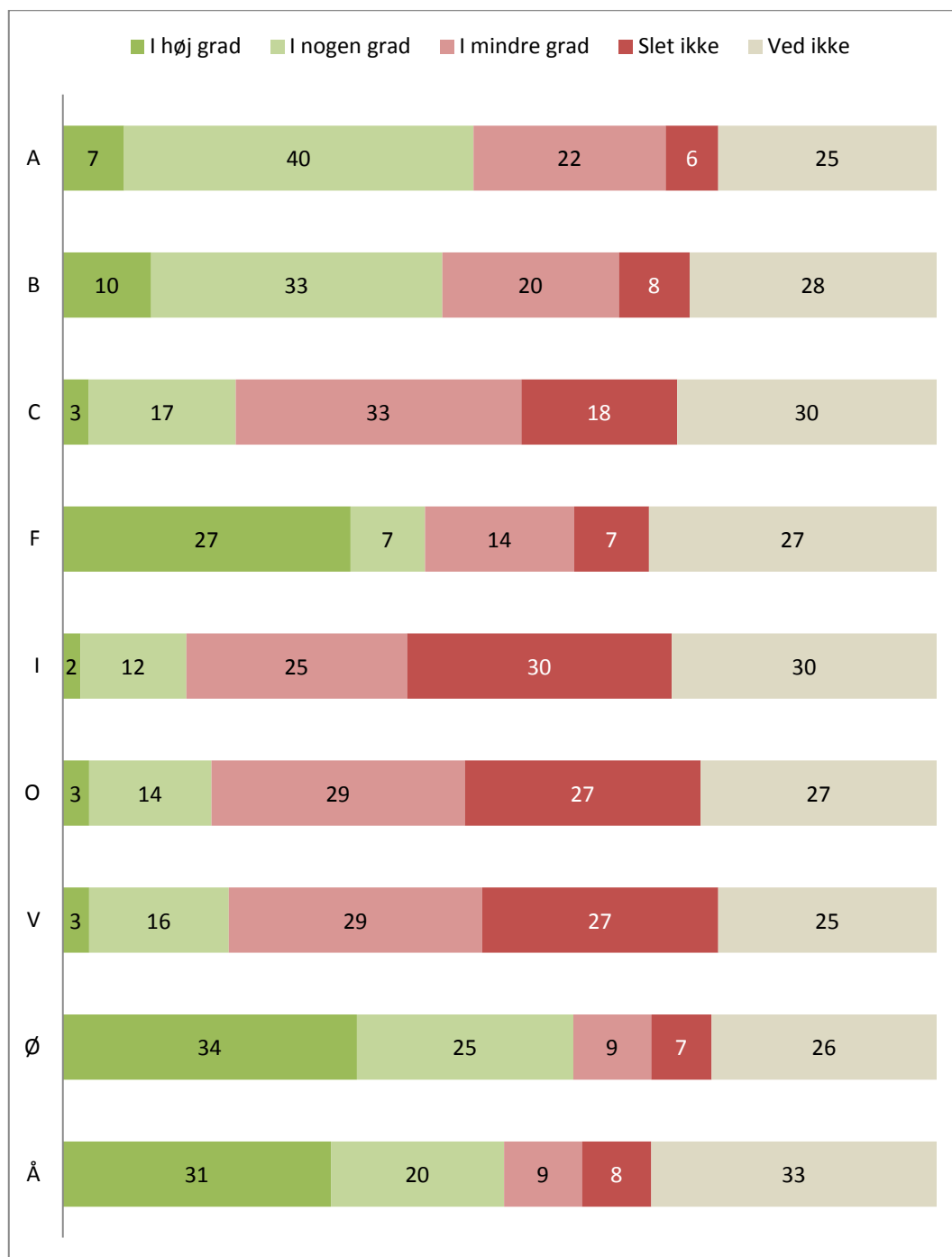
1.8. Må grøn omstilling koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt?

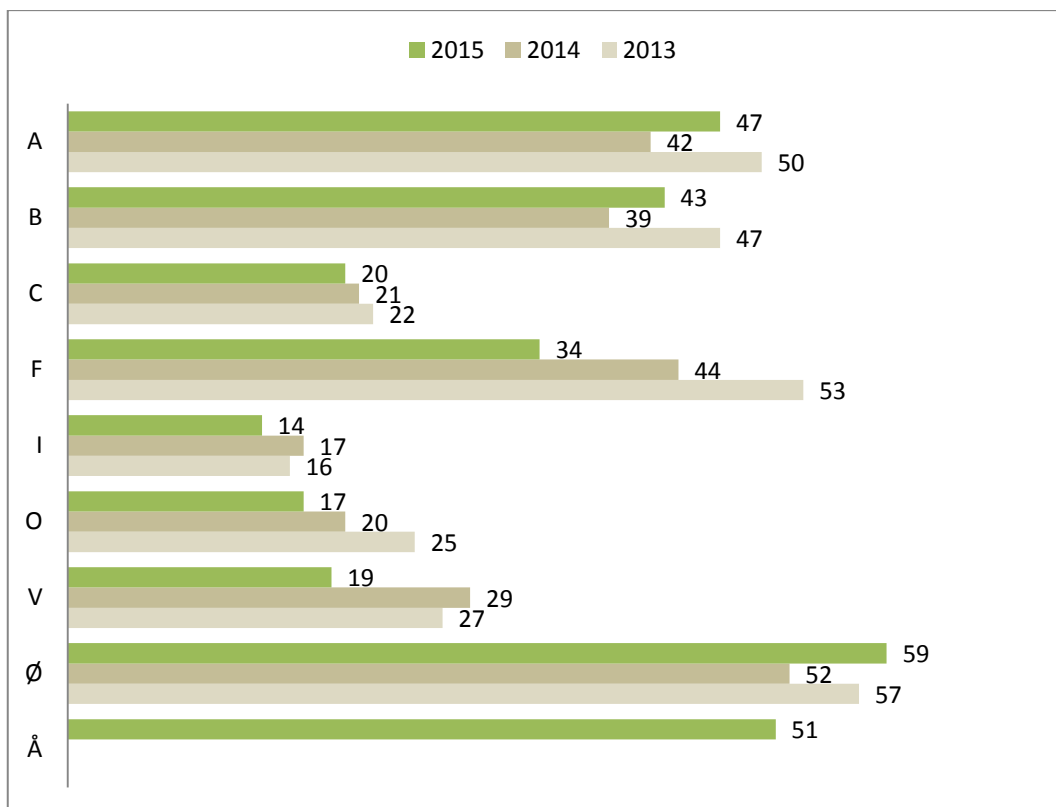
Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? "Den grønne omstilling må gerne koste penge og kraftanstrengelser på kort sigt, hvis indsatsen giver samfundsmæssig gevinst på langt sigt"

2. Hvad forventer danskerne af politikerne?

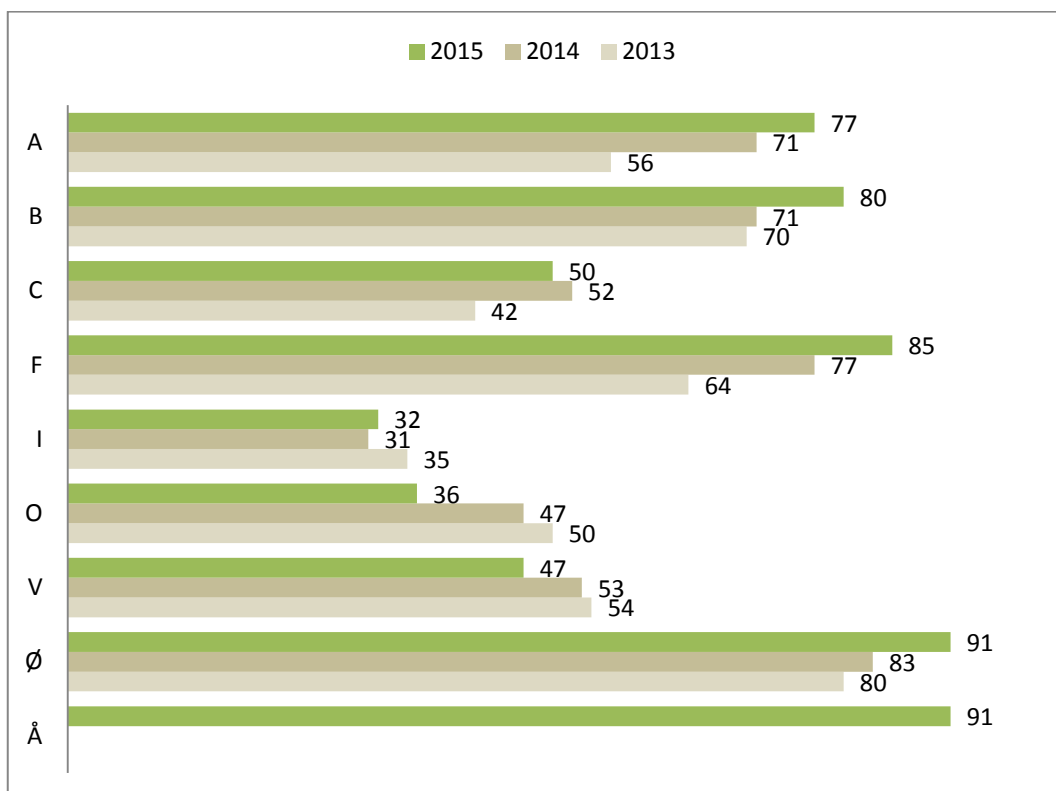
2.1. I hvilken grad viser partierne klimapolitisk handlekraft?

Spørgsmål: I hvilken grad udviser følgende partier, efter din mening, handlekraft i forhold til at gøre noget ved klimaforandringerne?

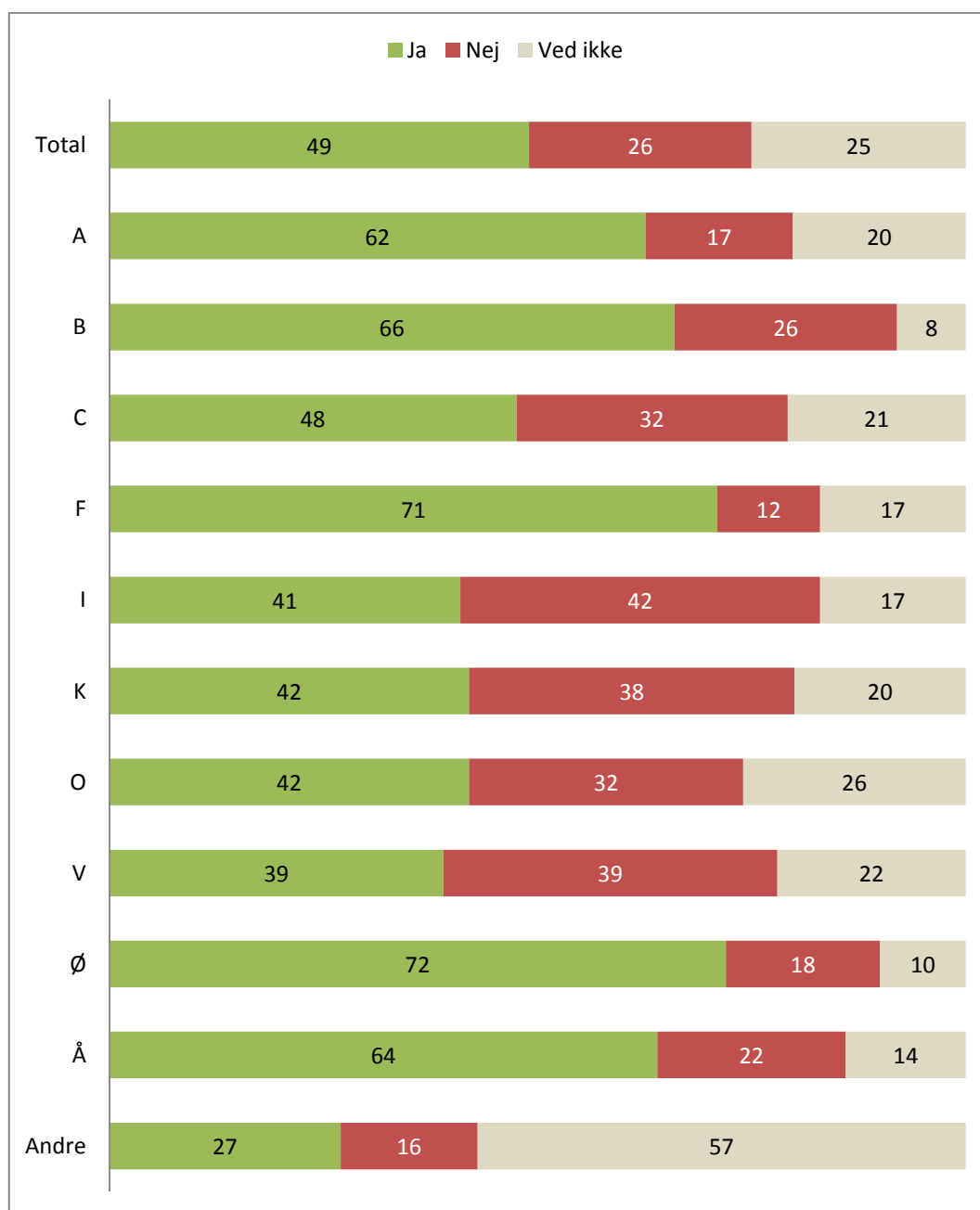

I hvilken grad udviser følgende partier, efter din mening, handlekraft i forhold til at gøre noget ved klimaforandringerne? Andel af alle respondenter, der svarer ”i nogen grad” eller ”i høj grad”.

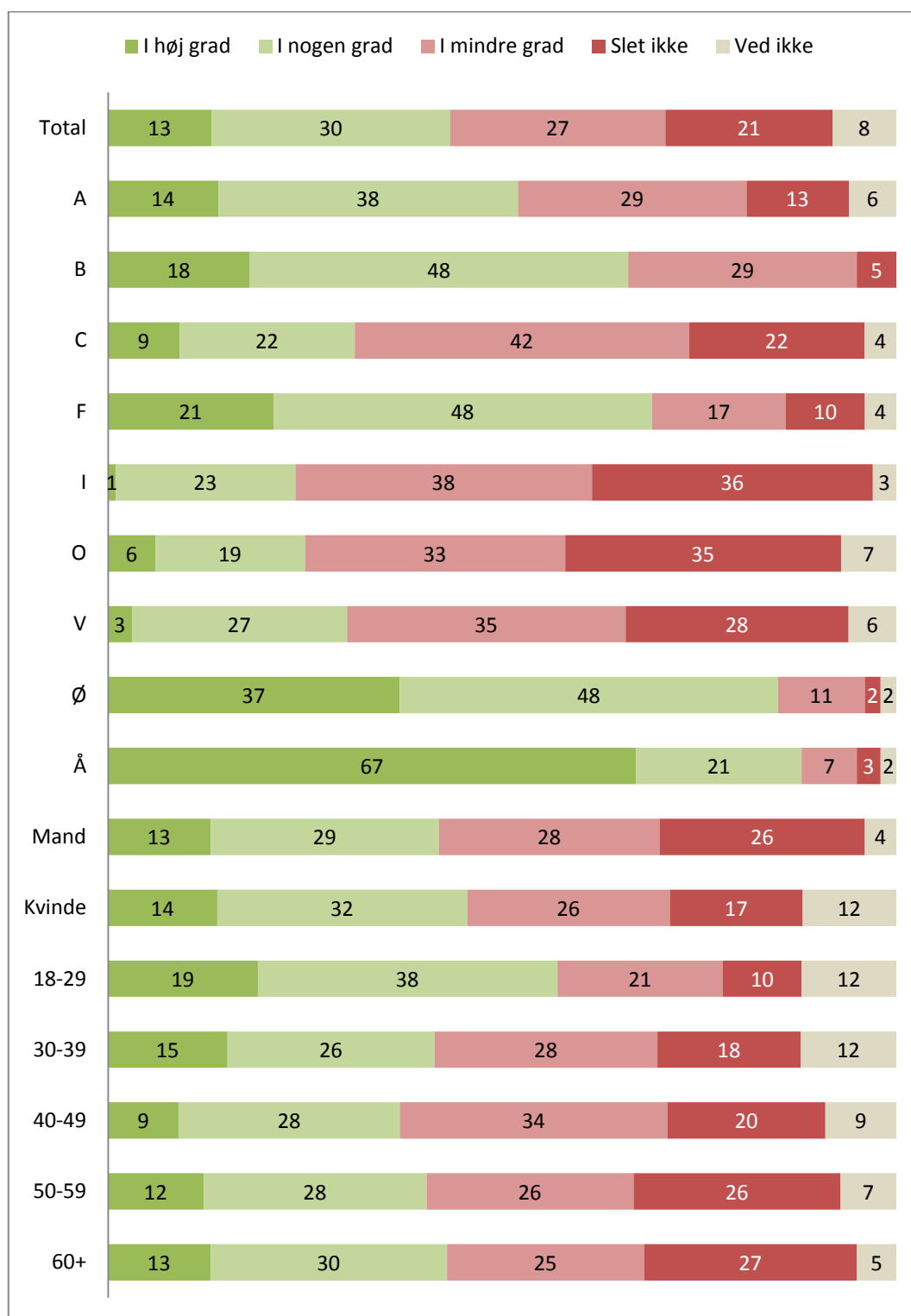
I hvilken grad udviser følgende partier, efter din mening, handlekraft i forhold til at gøre noget ved klimaforandringerne? Andel af partiernes egne vælgere, der svarer ”i nogen grad” eller ”i høj grad”.

2.2. Ønsker vælgerne at deres parti gør mere for klimaet?

Spørgsmål: Mener du, at det parti, du stemte på ved det seneste folketingsvalg, bør gøre mere for at bremse klimaforandringerne?

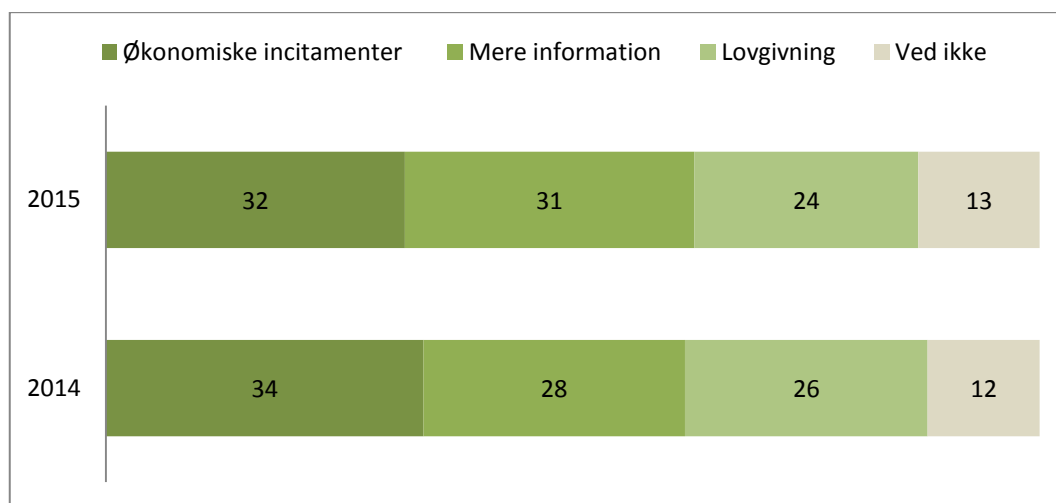
2.3. Er klimaforandringer et vigtigt tema ved næste folketingsvalg?

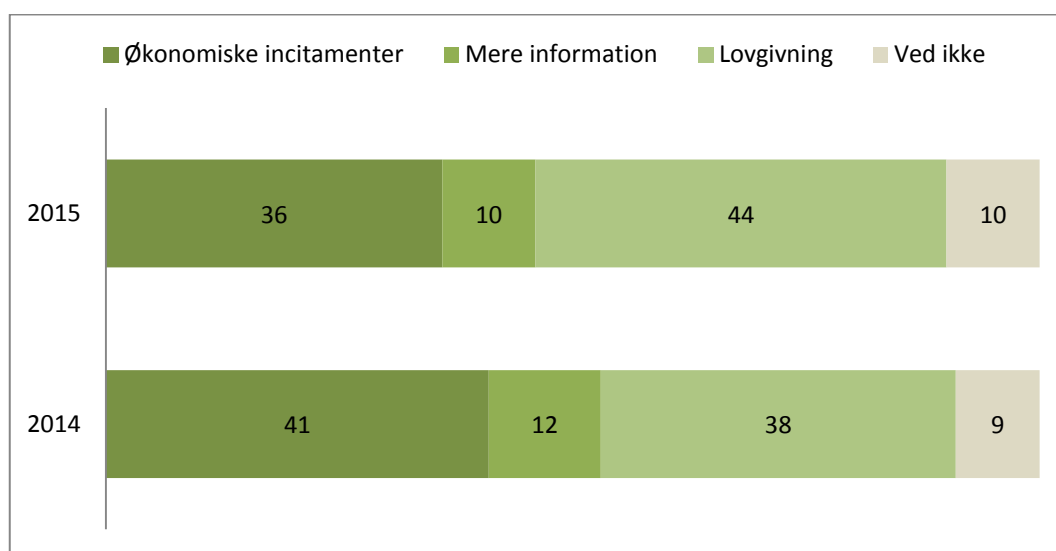
Spørgsmål: I hvilken grad får politikerens/partiets indsats for at bremse klimaforandringer betydning for, hvor du sætter dit kryds ved næste folketingsvalg?

2.4. Hvilke virkemidler er effektive til at få borgere og virksomheder til at handle klimavenligt?

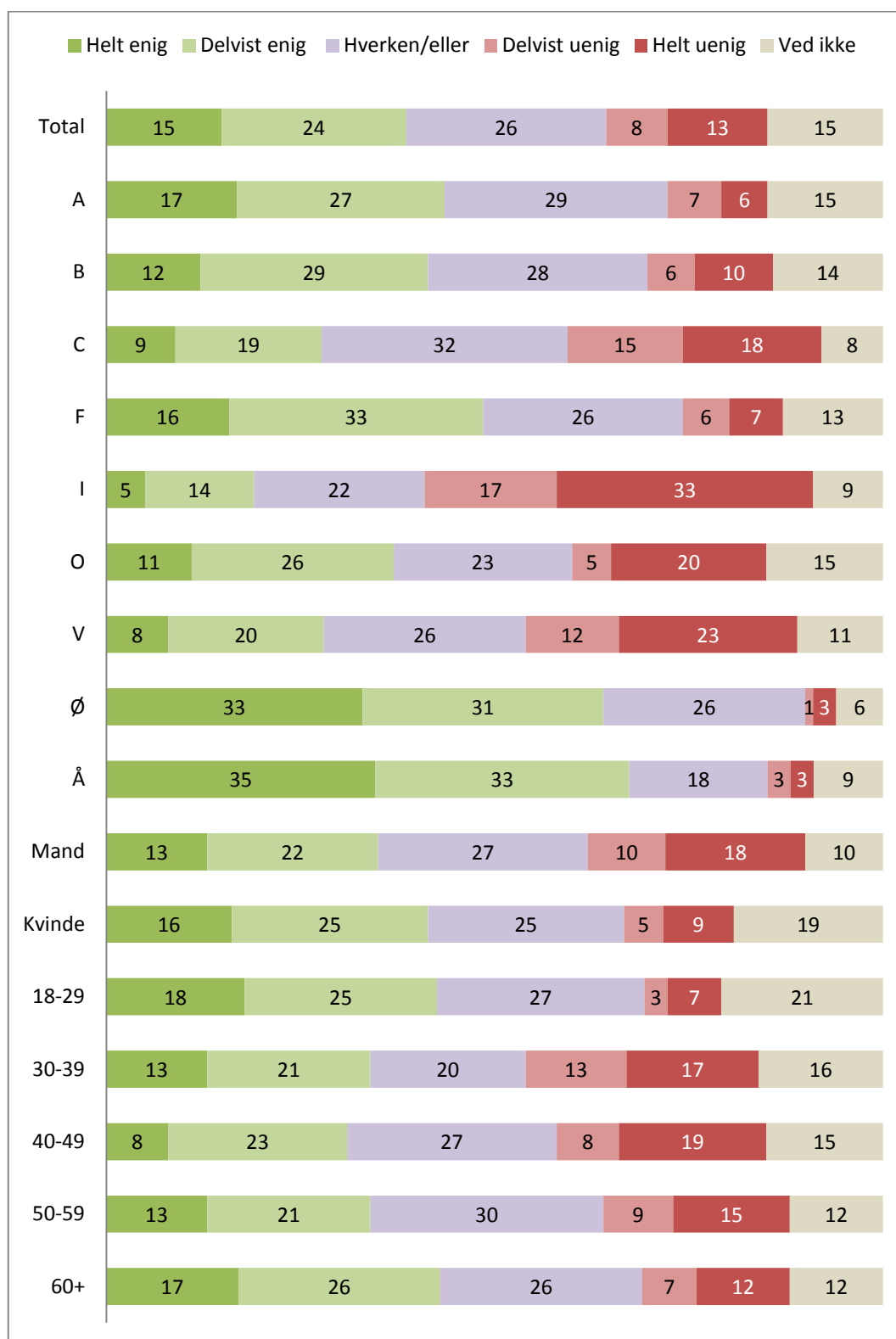

Spørgsmål: Hvilket af de tre følgende virkemidler, mener du er mest effektivt i forhold til at få dig til at agere mere klimavenligt?

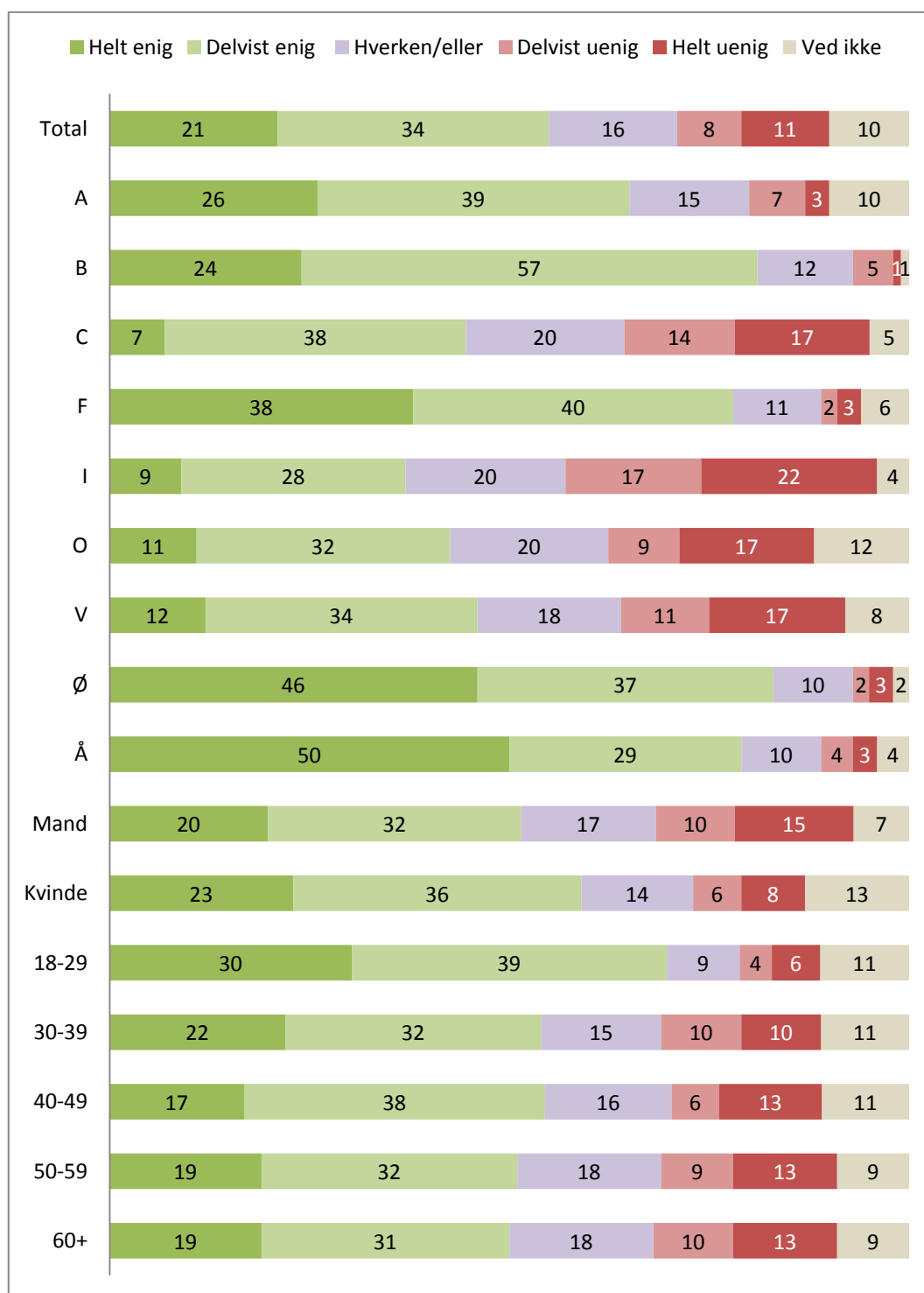
Spørgsmål: Hvilket af de tre følgende virkemidler, mener du er mest effektivt i forhold til at få virksomheder og institutioner til at agere mere klimavenligt?

2.5. Bør politikerne fremme forbruget af ikke-materielle goder?

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? "Politikerne bør gøre en indsats for at fremme forbruget af ikke-materielle goder såsom kultur, oplevelser og service for at få forbruget af nye materielle forbrugsgoder til at falde".

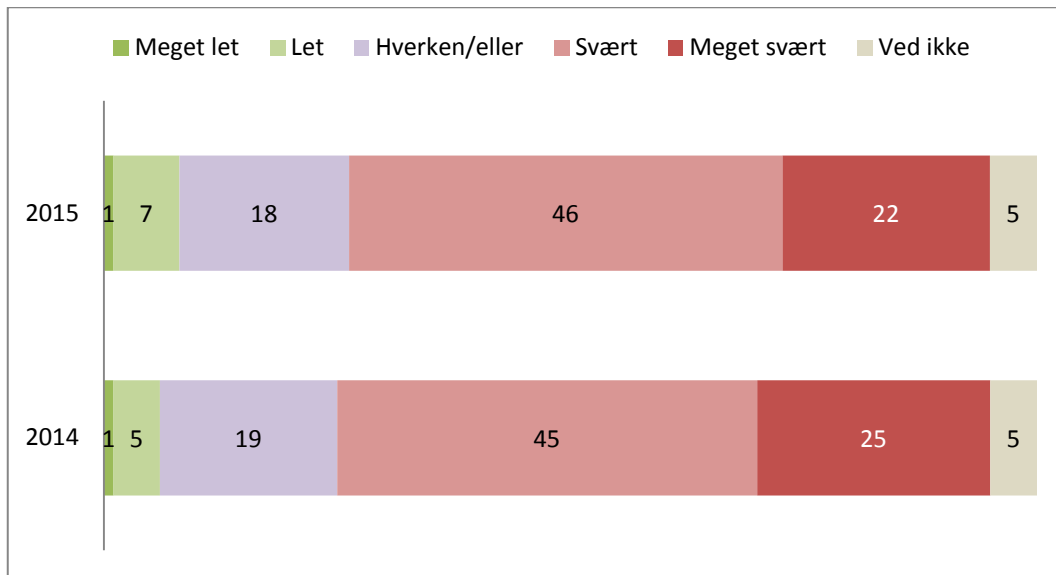
2.6. Bør politikerne fremme tiltag, der begrænser klimapåvirkningen fra madforbruget?

Spørgsmål: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? "Politikerne bør indføre tiltag, der kan reducere klimapåvirkningen fra vores madforbrug, fx i form af afgifter, mærkning eller oplysningskampagner"

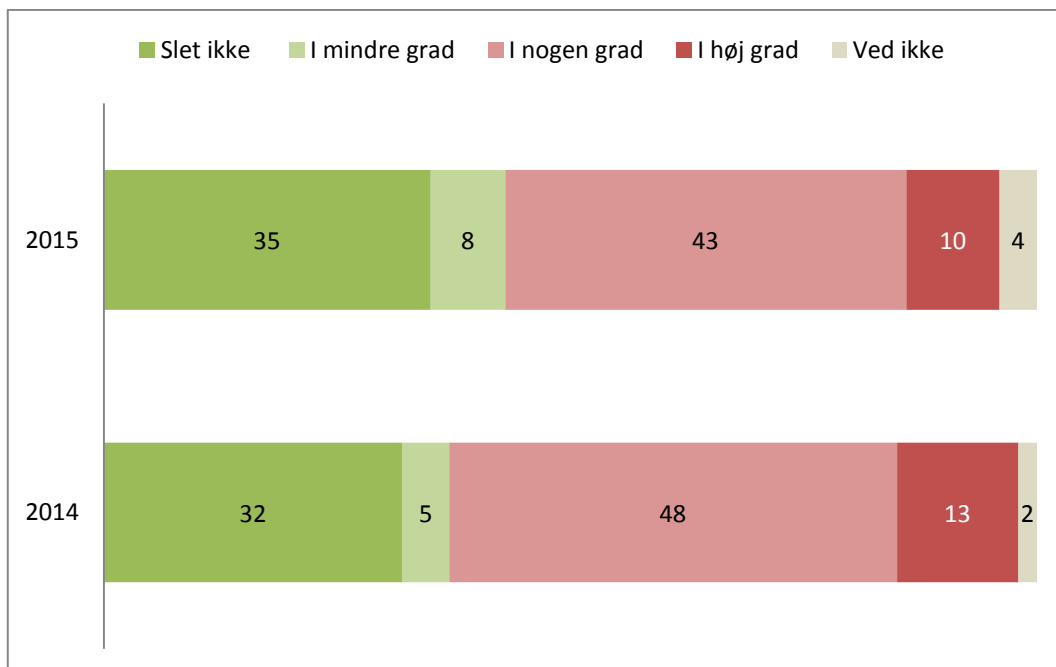
3. Hvad kan og vil danskerne selv gøre?

3.1. Er det til at gennemskue hvilke varer der er mest klimavenlige?

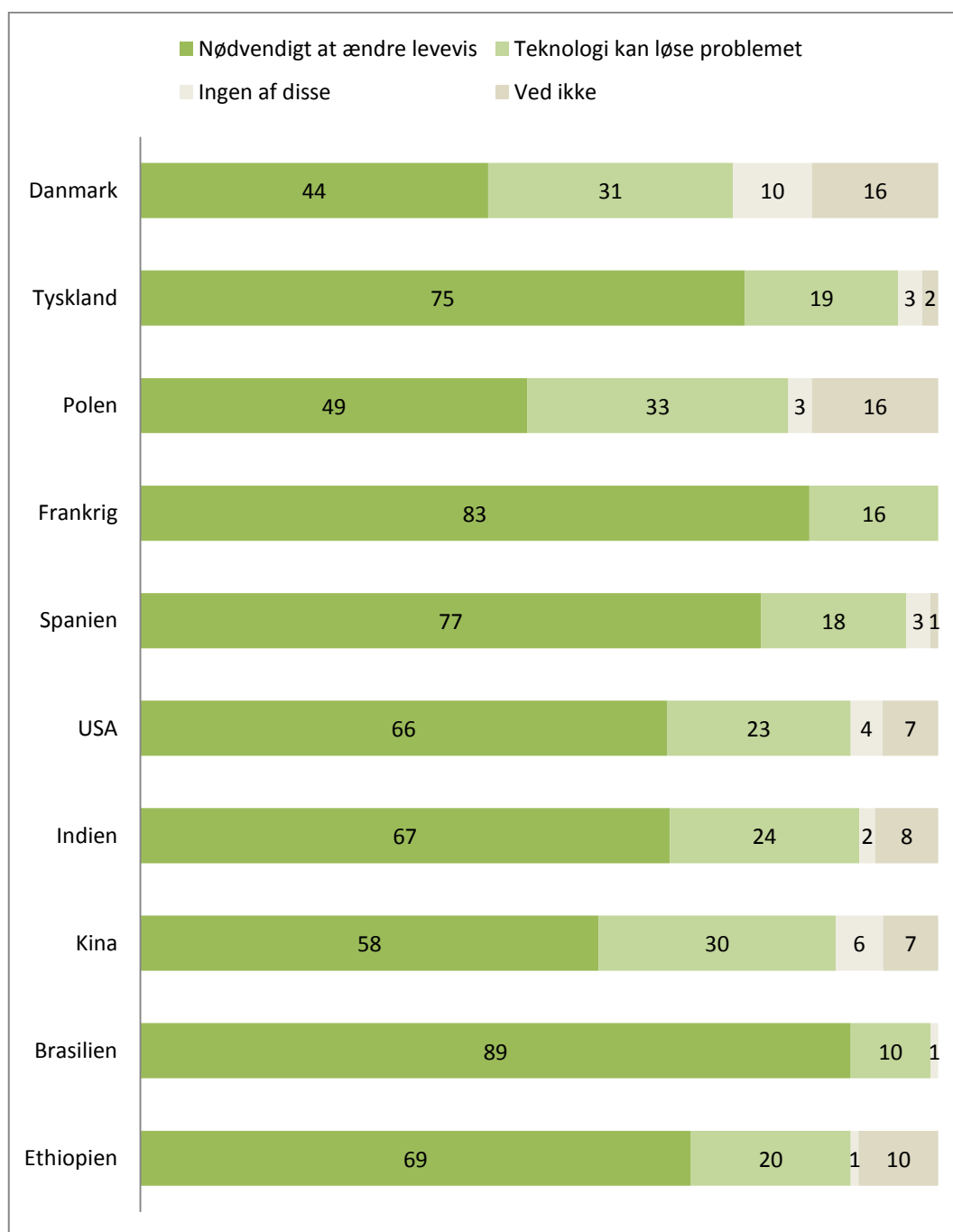
Spørgsmål: Hvor let eller svært synes du, det er at gennemskue, hvilke dagligvarer der er mest klimavenlige?

3.2. I hvor høj grad forbindes forbruget af nye materielle goder med livskvalitet?

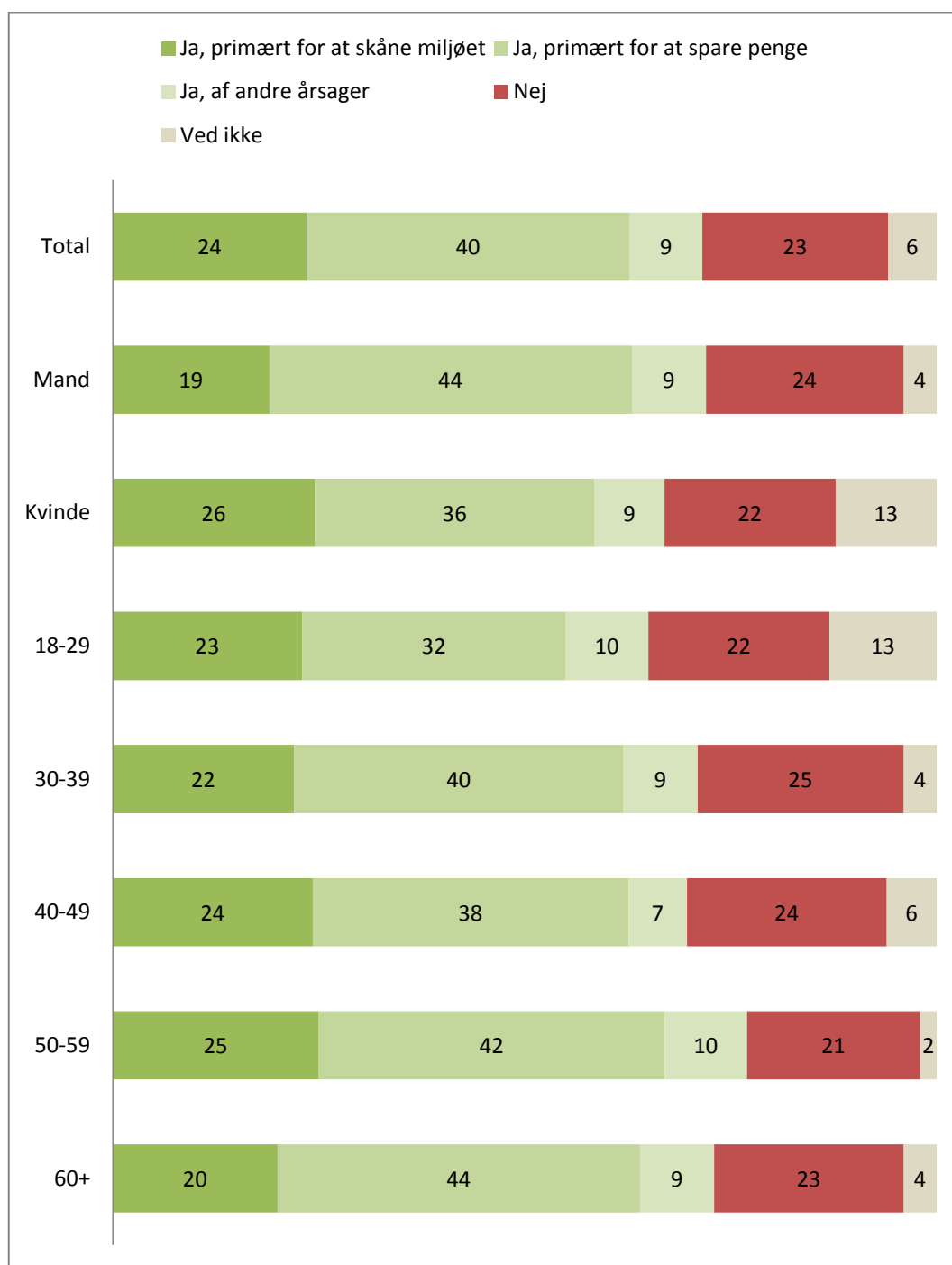
Spørgsmål: I hvilken grad forbinder du forbruget af nye materielle goder som tøj, elektronik og boligudstyr med livskvalitet?

3.3. Er det nødvendigt at ændre levevis eller kan teknologi løse klimaudfordringen?

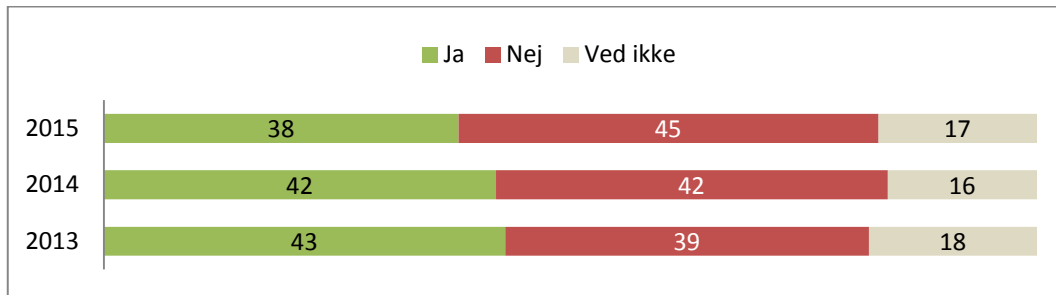
Spørgsmål: For at begrænse klimaforandringerne mener du så, at vi skal ændre måden vi lever på betydeligt eller kan teknologi løse problemet uden at kræve større ændringer i vores levevis? Sammenlignet med PEW (2015): To reduce the effects of global climate change, do you think people will have to make major changes in the way they live or can technology solve the problem without requiring major changes? Ved ikke i klimabarometer="Climate change does not exist" eller "Refused" i PEW (2015).

3.4. Hvad er motivationen bag klimavenlige handlinger?

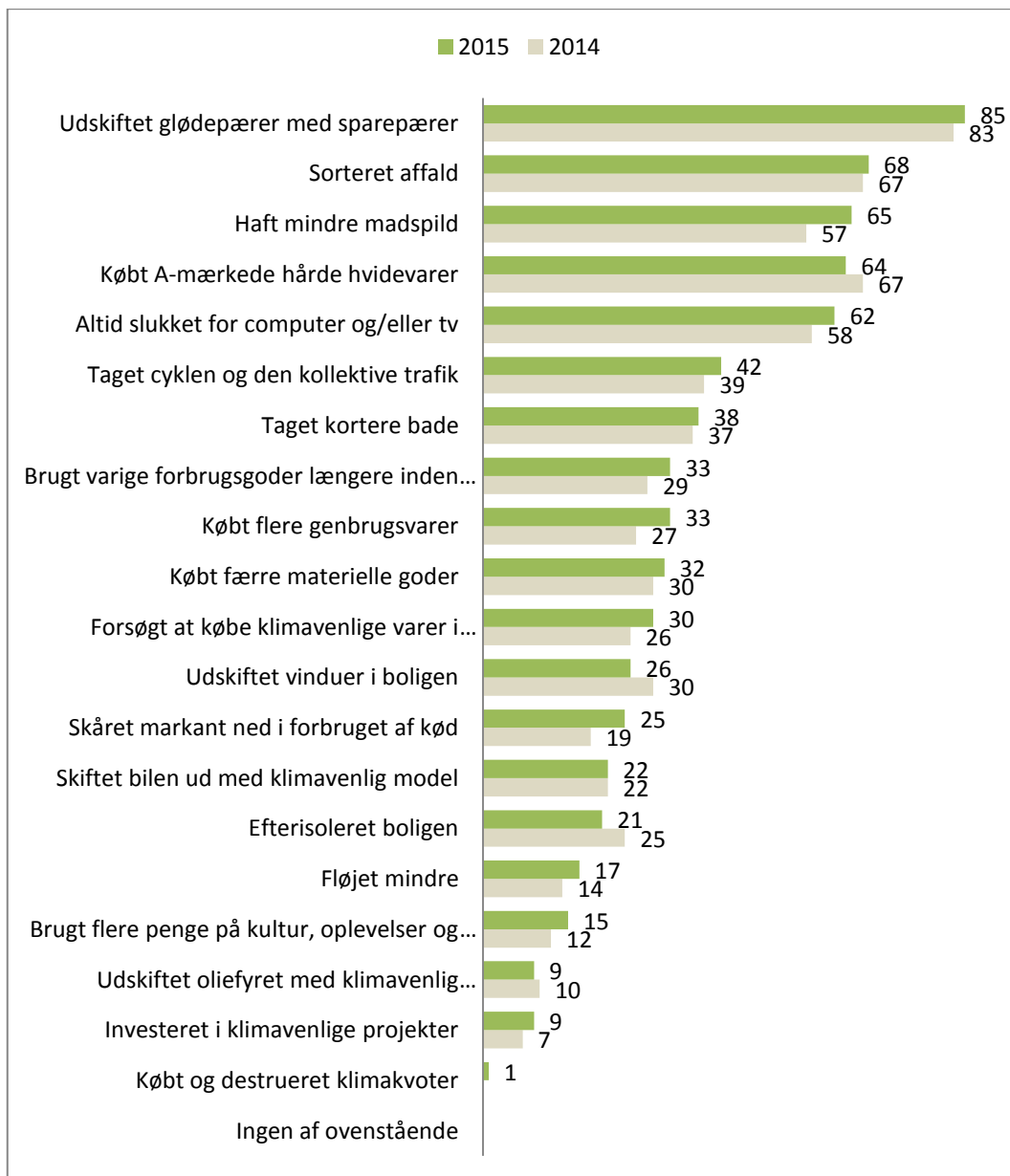

Spørgsmål: Har du inden for de seneste tre år efterisoleret din bolig, købt lavenergi hvidevarer, brugt mere kollektiv transport frem for bil, undgået brug af standby strøm eller foretaget andre miljøvenlige tiltag for enten at spare penge eller skåne miljøet?

3.5. Hvad har du gjort for at mindske udslippet af drivhusgasser?

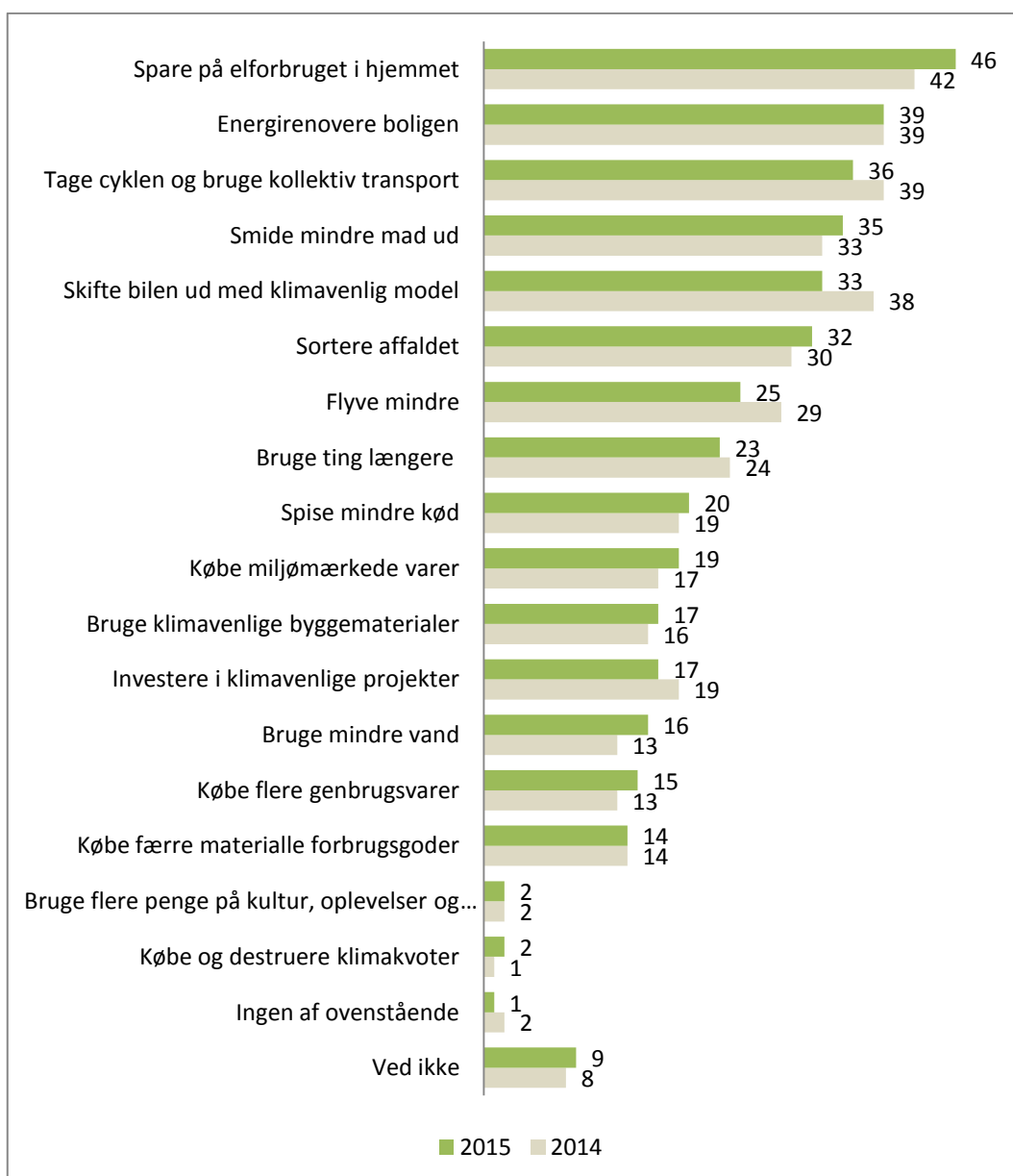

Spørgsmål: Har du inden for de seneste tre år gjort noget, med dét primære formål, at reducere dit eget bidrag til den globale udledning af drivhusgasser?

Spørgsmål: Hvilke af følgende ting har du inden for de seneste tre år gjort for at mindske dit eget bidrag til den globale udledning af drivhusgasser? (Gerne flere svar) [Respondenter, der inden for tre år har gjort noget for at mindske bidrag]

3.6. Hvilke tiltag tror du betyder mest for danskernes personlige udslip af drivhusgasser?

Spørgsmål: Hvilke af følgende klimatiltag tror du vil betyde mest for danskernes personlige udledning af drivhusgasser? (Max. fem svar)

Kilder

Holdningsundersøgelse blandt 2030 respondenter i Analyse Danmarks DK-Panel i perioden 29.10.2015 til 09.11.2015.

PEW Research Center, November 2015: Global Concern about Climate Change, Broad Support for Limiting Emissions

CONCITO (2014): Klimabarometeret 2014

CONCITO (2013): Klimabarometeret 2013